

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**De Usu & Abusu Doctrinæ Divi Thomæ Pro Xaveriana
Academia Collegii Sanctaefidensis in Novo Regno
Granatensi, &c**

Martinez de Ripalda, Juan

Leodii, 1704

Præludium III. Nova præcedentis doctrinæ illustratio ex præclarâ Magni
Augustini autoritate.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84322](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84322)

et eorum ostenderit gloriam. Ex quibus patet, hunc mundum independentem ab omni decreto, & divinæ voluntatis proposito, fuisse Deo ab æterno præsentem in infinito illo speculo suæ essentiæ divinæ, in quo necessarîo prænovit omnes causas tam necessarias, quàm liberas, ac proinde earum effectus, & actus sive liberos, sive necessarios; eâ necessitate, & certitudine, quâ suamet essentiam, in quâ omnia repræsentantur, infallibiliter, & immutabiliter cognoscit. Quem modum discurrendi in hoc perdifficili Theologiæ examine, ita certum & ex mente Magni Augustini, & Doctoris Angelici existimo, ut si rectè ejus termini apprehendantur, ei non dubitem suffragari Doctores utriusque Scholæ; Thomisticæ scilicet, & Jesuiticæ: quia tamen ab ejus intelligentiâ, & veritate verus difficiliorum quæstionum pendet intellectus, proderit, iterum utramque mundi acceptionem; scilicet secundum esse intentionale in Deo, & secundum esse physicum, & naturale in hoc rerum ordine, auctoritate, & ratione magis illustrare in sequenti Præludio.

PRÆLUDIUM III.

Nova præcedentis doctrinæ illustratio ex præclarâ Magni Augustini auctoritate.

25. **Q**uam præcisa fulcitur x. ex August. t. r. i. super Joan. x. **Q**uam Orbis Litterarius Magno Augustino debeat, merito Catholicorum nullus discutitur; cum ad expediendas divinæ gratiæ, scientiæ, & prædestinationis implexas controversias, vix liceat vel latum unguem ab ejus vel acumine, vel lumine, absque errandi periculo declinare tantisper. Sanctus igitur Doctor, ut huic, & aliis difficultatibus aditum aperiret, hujus mundi fabricam quoad utrumque, intentionale videlicet, & physicum esse, sequenti exemplo delineavit, dum ad illa Joannis i. verba, tractatu r. sic discurrenit: *Quod factum est, in ipso vita erat? Quid est hoc vita erat. Facta est terra; sed ipsa terra, quæ facta est, non est vita: est autem in ipsâ sapientiâ spiritualiter ratio quedam, quæ terra facta est: hæc vita est. Et paulò infra: Faber facit arcam. Primò in arte habet arcam, sicut in arte arcam non haberet, non esset, unde fabricando eam proferret. Attende ergo arcam in arte, & arcam in opere. Arca in opere non est vita; arca in arte vita est, quia vivit anima artificis, ubi sunt ista omnia antequam proferantur. Sic ergo quia Sapiëntia Dei, per quam facta sunt omnia, secundum artem continet omnia, antequam fabricet omnia: bine quæ sunt per ipsam artem, non continuo vita*

sunt: sed quicquid factum est, vita in illo est. Terram vides; est in arte terra; cælum vides; est in arte cælum: Solem & lunam vides; sunt & ista in arte; sed foris corpora sunt, in arte vita sunt, Sic S. Augustinus.

26. Menti Augustini subscribit Doctor Angelicus lect. 2. in 1. cap. Joannis, ibi: *In ipso vita erat. Res enim dupliciter considerari possunt, secundum quod sunt in se ipsis, & secundum quod sunt in verbo: Si considerentur, secundum quod sunt in seipsis, sic non omnes res sunt vita, nec etiam viventes; sed aliqua carent vitâ, & aliqua vivunt: sicut facta est terra, facta sunt etiam & metalla, quæ nec vita sunt, nec vivunt: facta sunt animalia, facti sunt homines, quæ secundum quod sunt in seipsis, non sunt vita: sed vivunt solum: si ergo considerentur secundum quod sunt in verbo, non solum sunt viventes, sed etiam vita: nam rationes in sapientiâ Dei spiritualiter existentes, quibus res facta sunt ab ipso Verbo, sunt vita; sicut arca facta per artificem, in se quidem nec vivit, nec vita est: ratio verò arce quæ præcessit in mente artificis, vivit quodammodo in quantum habet esse intelligibile in mente artificis. Et idem quicquid est in Deo, non solum vivit, sed est ipsa vita: quia quicquid est in Deo, est sua essentia: unde creatura in Deo est creatrix essentia: Si ergo considerentur res secundum quod in Verbo sunt, vita sunt. Ita S. Thomas.*

27. Ex his, quæ altiori sensu, providâque speculatione duo Scholasticæ Theologiæ Principes posteris commendarunt, facile cuicumque constabit, doctrinam à nobis in præcedentibus exaratam; non de proprio cerebro meditatam; sed de ipsorum mente absque ullo offendiculo procedere; ut ex sequentibus innotescet. Sequitur ergo primò ex doctrinâ Sanctorum Augustini, & Thomæ, mundum, & omnia, quæ in eo sunt, posse considerari: primò secundum esse naturale, & proprium, quod in seipsis habent in hoc rerum statu: Secundò, secundum esse intentionale, & intelligibile, quod habent in Deo: sicut arca habet esse in mente artificis, & rursus habet esse in opere externò, ut jam manet explicitum. Sequitur secundò, ex vi necessariæ consequentiæ, omnes causas sive liberas, & contingentes in operando, sive naturales, & necessarias habere esse non solum contingentis, sed etiam intentionalis, & intelligibile in ipso Deo; & similiter ejus effectus, & actus sive liberos, sive necessarios, præter illud esse contingens, quod modò habent in seipsis secundum propriam naturam in esse physico & naturali.

28. Sequitur teritiò. Omnia entia creata sive contingentia, sive necessaria secundum esse, quod habent in Deo, esse ipsum Deum, ut constat ex Angelico Doctore supra dicente: *Unde creatura in Deo est creatrix essentia. Ex quo fit, quod entia, sive causæ contingentes, & liberæ ex quidditate suæ essentia,*

Subscribit S. Thom. lect. 2. in 1. c. Joann.

Unde sequitur roborari duplicem illam mundi considerationem in esse physico, & intentionali.

Omnis entia quæcunque creata secundum esse quod habent in Deo, sunt ipse Deus.

tiæ, similiterque actus liberi Angelorum, & hominum, si considerentur secundum esse quod habent in Deo, esse necessaria, & immutabilia. Unde licet pœnitentia Divi Petri, & conversio Sancti Pauli secundum esse physicum, & naturale, quod eis competit in hoc rerum statu, fuerint contingentes: aut secundum esse intentionale, & intelligibile, quod habent in essentiâ divinâ, aut Verbo divino, omnem contingentiam excludunt, eandemque divinâ essentiâ necessitatem induunt. Ratio hujus est. Quia pœnitentia Petri, & conversio Pauli secundum esse, quod habent in essentiâ divinâ, nihil aliud sunt, quàm ideæ, sive rationes substantialiter expressivæ pœnitentiæ Petri, & conversionis Pauli. Sed hujusmodi rationes sunt ipse Deus, sive essentiâ divina, ut imitabilis ad extra. Ergo secundum tale esse excludunt omnem contingentiam, & eandem induunt divinâ essentiâ necessitatem. Major patet ex Sancto Augustino ubi suprâ dicente: *Terram vides, est in arte terra: Cælum vides; est in arte cælum: Solem & Lunam vides; sunt & ista in arte; sed foris* (hoc est extra Deum, & in hoc rerum ordine) *corpora sunt; in arte vita sunt.* Quia tamen hæc adducuntur in exemplum, reliqua omnia quæ continentur in eadem ratione, comprehenduntur, ejusdem Sancti Doctoris paritate sequens discursus non minus certò, & efficaciter procedit. Liberum arbitrium, sive Angelicum, sive humanum vides: liberum arbitrium, sive Angelicum, sive humanum est in arte divinâ: consensum Divi Petri, & dissensum, sive impœnitentiam Judæ vides; consensum Divi Petri, & dissensum, sive Proditoris impœnitentia sunt in arte divinâ: Cognoscit sacra Pagina pœnitentiam Tyri & Sydonis in illis circumstantiis quas refert Textus Sacer: Tyri & Sydonis pœnitentia est in arte divinâ. Denique quoscumque actus liberos, quoscumque effectus contingentes, in quibuscumque occasionibus, & circumstantiis cognoscas: imò quæcumque intra rerum possibilem medietatis sphaeram, sunt in divinâ sapientiâ & arte: sed foris, hoc est, dum existunt in sua propria natura extra causas habent esse contingens, & unumquodque juxta conditionem, & modum suæ naturæ.

Deinde ex 29, Firmatur ulterius major illa præcedentis discursus ex verbis Divi Thomæ, ubi nuper citato, *Facta sunt animalia; facti sunt homines: qua secundum quod sunt in se ipsis, non sunt vita, sed vivunt solum: Si verò considerentur, secundum quod sunt in verbo, non solum sunt viventes; sed etiam vita: nam rationes in sapientiâ Dei spiritualiter existentes, quibus res facta sunt ab ipso Verbo sunt vita.* Ex quibus etiam fit, Deum habere rationes, sive ideæ non solum omnium entium præteritorum, præsentium, & futurorum hujus

mundi; sed etiam omnium, quæ non sunt, nec erunt; sed etiam purè & merè possibile dicuntur. Ratio est. Quia Deus est infinitus & supremus artifex omnium factibilium. Sed de ratione artificis est formare rationem, sive ideam eorum, quæ sub arte cadunt, & quæ ab ipso opere externo conficiuntur, vel confici possunt; & quò perfectior est artifex, eò perfectiores rationes, & ideæ efformat. Ergo cum Deus ex infinitâ perfectione divinæ essentiæ necessariò sit artifex summè, & infinitè perfectissimus, non potest non habere infinitas rationes & ideæ omnium agibilium, in quibus infinita entia contempletur, primò speculative, & solum practicè in potentiâ; Secundo practicè in actu ea omnia, quæ juxta propositum divinæ voluntatis foris, & extra pro suis temporum differentiam in sua propria natura fieri decrevit, juxta ea, quæ in Præudio antelapso notavimus; ubi me vide.

30. Sequitur ergo quartò. In Deo ulterius observari oportet ante omne suæ voluntatis decretum, & independentem ab illo, non solum ideæ, & rationes omnium factibilium; sed insuper in illis quasi in medio, & motivo cognoscere necessariò omnia factibilia, quorum tales rationes sunt ideæ expressiones & similitudines: Cujus cognitio non est cognitio, sive scientia visionis necessaria, nec visionis contingentium; sed solum cognitio & scientia necessaria simplicis intelligentiæ; ita ut per hanc cognitionem, & scientiam solum cognoscat naturas, & rerum omnium quidditates secundum se, & quasi præcisè ab omni esse intentionali, & intelligibili in Deo; sive physico, & naturali, quod habent, aut habere possunt per decretum in hac serie, & rerum ordine. Ratio primi est. Quia Deus necessario cognoscens suam essentiam ut infinitè imitabilem à creaturis, consequenter in eâ cognoscit rationes, & ideæ expressivas omnium entium quibus Deus potest dare esse proprium, & physicum juxta conditionem uniuscujusque naturæ. Sed eò præcisè, quod Deus cognoscat hujusmodi rationes, & ideæ, non potest non cognoscere simplici quâdam intelligentia infinita illa entia, quorum sunt expressæ similitudines: cognito enim objecto motivo, & expressivo alicujus rei, necessariò debet cognosci in illo veluti in medio res per ipsum representata. Ergo. Major ex dictis certissima est, & simul ab inductione, & exemplis explicatur. Primò quia, ut constat ex pluribus nostri Operis controversiis, præsertim de Unitate universalis, de modo intelligendi, & sæpè alibi, verissimè & proculdubio certissimum est principium illud quod cum Magistro Angelico expendimus: nimirum intellectum nostrum pro hoc statu ex necessitate intelligendi sibi Verbum, sive objectivum

Insuper
Deus in
illis ideis
quasi in
medio cog
noscat om
nia facti
bilia.

objectivos efformare conceptus qui, secundum esse quod habent in intellectu, sunt expressiones, & formales similitudines rerum, in quibus directè, & primò intentionaliter intelligit res, quarum similitudines sunt; v. g. In verbo aut conceptu hominis cognoscit immediatè hominem secundum se: in verbo, aut conceptu lapidis lapidem; & sic de aliis.

Uterius idem comprobatur in eodem.

31. Secundò. Quia eò præcisè quod artifex formet verbum, rationem, aut idæam domus fabricandæ antequam ad opus progrediatur extensum, contempletur domum illam secundum se, & prout abstrahit ab omni esse sive intentionali, quod habet in illo conceptu, ratione, aut idæa; sive artificiali, & externo, quod postea habet in executione. Tertio. Quia finge (quod non est chymæricum; sed valde possibile) quod Deus in aliquo speculo non solum mentali; sed etiam visibili, & materiali formaret nobis species proprias eorum omnium, quæ futuris temporibus in die iudicii sacrâ Paginâ præscripta sunt: puta speciem propriam Anti-Christi, species signorum in Sole & Lunâ, & eas, in quibus persecutiones, victoriæ, martyrium, mortuorum resurrectio, conventus omnium hominum in vallem Josaphat, adventus Christi Domini, sanctissimæ Crucis præeunte vexillo ad universale iudicium, &c. Certè qui hujusmodi species impressas in illo mirabili speculo cerneret, non posset non videre, & tanquam sibi objecta haberet ea omnia quæ futuris temporibus eventura sunt, non minùs ac si hic & nunc agerentur, sicut modò videmus quancumq; aliam rem per sui speciem materiali speculo immissam, & quidem non aliâ ratione, nisi quia in tali casu visus sibi præsentis haberet species, & quasi rationes expressivas earum rerum, quæ sibi in illis tanquam in videndi medio obijciuntur. Atqui Deus ex sua infinitâ perfectione, quæ ad intelligendum nequit ab alio species emendicare, habet in sua divinâ essentiâ sibi præsentis rationes, & quasi species substantiales omnium intelligibilium. Ergo non potest non cognoscere in illis, tanquam in medio perfectissimo, & necessario infinita illa entia, quorum tales rationes sunt expressivæ; veluti perfectissimæ eorum similitudines.

Præterea suadetur rerum quidditates non esse objecta scientiæ visionis necessariæ, nec contingentiæ.

32. Ratio secundi, & tertii: nimirum quod illa entia, sive rerum quidditates non sunt objectum scientiæ visionis necessariæ, neque scientiæ visionis contingentium: facili negotio redditur. Tum quia objectum scientiæ visionis necessariæ est ipse Deus, sive divina essentia. Sed entia illa, quæ Deus simplici quâdam intelligentiâ cognoscit in sua essentiâ ut infinite imitabili, vel (quod idem est) in illis rationibus, & idæis, non sunt Deus; ut apud omnes Theologos certò certius est. Ergo. Tum quia objectum scientiæ

Theol.

visionis sive liberæ, sive necessariæ, est existens vel existentiâ propriâ & naturali, vel existentiâ intentionali, & intelligibili. Sed quando Deus ante omne decretum, & independentè ab omni decreto attingit illa entia; sive rerum quidditates simpliciter intelligentiâ, tales quidditates essentia, sive entia, aut creaturæ purè, & merè possibiles, considerantur absque ullâ existentiâ. Ergo non possunt esse objectum scientiæ visionis. Minor probatur. Quia non considerantur cum existentiâ intentionali reduplicativè, licet (ut supra visum est) eam in Deo habeant; sed solum specificativè; v. g. essentiam hominis secundum se, essentiam liberi arbitrii, sive Angelici, sive humani, ac proinde essentias, & quidditates actuum liberorum, eorumque occasiones, & circumstantias secundum auxilia sive naturalia, sive supernaturalia quidditivè, & secundum se, &c. Rursus non cognoscuntur hæc omnia secundum propriam & naturalem existentiam quam possunt habere, eam tamen non habent juxta dicta in Quæstionibus de Distinctione inter essentiam, & existentiam creaturarum. Ergo entia, sive creaturæ illæ possibiles, quatenus terminant non extra, sed intra ipsum Deum cognitionem, sive scientiam divinam, quam communiter dicimus simpliciter intelligentiæ, considerantur absque ullâ existentiâ sive intentionali, sive naturali, & propriâ, quæ ad solam scientiam visionis liberæ spectat. Relinquitur ergo, entia illa possibilia ante omne decretum & independentè ab illo, actu cognosci immutabiliter, & necessariò per scientiam necessariam simpliciter intelligentiæ.

33. Sequitur quintò. Ante omne decretum liberum De: saltem terminativè, & in denominando, rationes illas, sive idæas creaturarum, quas ex necessariâ divinæ essentia perfectione Deus præcontinet, esse causas rerum effectivas: ita ut quamvis pro signo ante decretum non intelligamus creaturas ut terminos, & effectus divinæ causalitatis; nihilominus non solum virtus agendi, sed ipsa actio divina actu sit ex parte Dei in illis rationibus, sive idæis. Ratio est. Quia licet creaturæ secundum esse proprium suæ naturæ sint termini & effectus contingentes producti per voluntatem, scientiam, & omnipotentiam Dei: actio tamen producendi creaturas, quatenus se habet sive ex parte voluntatis divinæ, scientiæ, & omnipotentia, quatenus se habet activè ex parte Dei, est perfectio necessariâ. Sed omnis perfectio necessariâ est, & intelligitur in Deo independentè ab omni decreto libero, saltem in denominando. Ergo actualitas agendi sive ex parte scientiæ, sive ex parte voluntatis est Deo omninò necessariâ, ac proinde independentè à divino decreto, saltem in denominando. Quæ do-

Illæ divinæ rationes ante omne decretum sunt causa rerum effectivæ.

G

Ætrina

Strina sequenti Præudio magis illustratur.

PRÆLUDIUM IV.

Causalitas divinae Essentiae, & diversus modus attingendi objecta, variis propositionibus expenduntur.

Pluralitas scientiarum quam huc usque dedimus non se habet ex parte Dei, sed solum nostris conceptus.

34. **Q**uamvis Sanctis Patribus, & eorum vestigiis insistentes Theologi communiter doceant, in Deo esse plures rationes, & idæas creaturarum; consequenterque dividant scientiam Dei circa creaturas in scientiam necessariam simplicis intelligentiæ, in scientiam conditionatam & in scientiam absolutam visionis; in cuius divisionem etiam universa Thomistarum Schola conspirat: certum tamen est, pluralitatem, quam rationibus illis, sive idæis, & scientiæ Dei tribuimus, nullo modo se habere ex parte Dei, cum in Deo ratio representandi & cognoscendi creaturas, unica & indivisibilis sit perfectio: Unde pluralitas earum rationum, ac proinde scientiæ divinæ solum se habet penes diversos nostros conceptus, qui juxta diversitatem creaturarum idæas, sive rationes earum expressivas partim, & divisim apprehendit; & ex diversitate objectorum, sive ex diverso modo ea attingendi, diversos efformamus conceptus, in quibus modo scientiam Dei, prout circa rerum quidditates, & essentias versatur, simplicis intelligentiæ dicimus, & in quantum res in propria naturâ existentes attingit, visionis scientiam appellamus; sicut scientiam conditionatam, prout in creaturas tendit sub conditione futuræ: de cuius Opusculo restant severiori examine discutienda. His ita: priusquam in arenam eum Adversariis circa scientiæ mediæ punctum congressuri descendamus, sequentes propositiones proderit observari.

1. Propositio. Scientia Dei necessaria non solum in actu 1. sed in actu 2. est causa rerum contingentium.

35. Prima propositio. Scientia Dei necessaria non solum in actu primo; sed etiam in actu secundo est causa rerum contingentium. Hæc propositio militat ex diametro contra Scholam Thomisticam. & eam communiter propugnant Societatis nostræ Doctores. Pro quibus mens Sancti Thomæ steterit; jus est in Scholasticis armis; vincet, & invalecet, qui poterit. Ante cuius probationem supponendum est id, in quo omnes conveniunt: nimirum scientiam Dei esse rerum omnium causam. Constat primò ex Psalmo 103. *Omnia in sapientiâ fecisti.* Secundò, ex Psalmo 135. *Qui fecit celos in intellectu.* Tertio, ex Epist. ad Ephes. 1.

Qui operatur omnia secundum consilium voluntatis suæ. Quarto, ex Divo Dionysio cap. 7. de divinis Nominibus: *Scientia divina omnium est artifex, & semper omnia componit, &c.*

36. Nunc verò probatur propositio: Actio illa, quâ causa creata producit extra suum effectum, est perfectio accidentalis, ut omnes Thomistæ tenent. Ergo actio Dei, quâ Deus sive per scientiam, sive per voluntatem sive per omnipotentiam creaturas extra se producit, est perfectio substantialis. Sed perfectio quælibet substantialis est Deo necessaria, & independens ab omni divino decreto inducenti terminum creatum, sive (quod idem est) independens ab omni decreto quoad denominationem contingentem. Ergo actio, quâ divina scientia causat extra res contingentes, est perfectio scientiæ necessariæ Dei. Ergo scientia Dei, quatenus libera in denominando, non est causa rerum, sed solum quatenus necessaria. Patet consequentia. Quia actu causare creaturas, vel est perfectio in Deo, vel non? Hoc secundum dici non valet: Tum quia in creaturis actu causare, sive producere est perfectio saltem accidentalis. Sed omnis creaturæ perfectio est in Deo, seclusis imperfectionibus: aliâ non esset participata à Deo. Ergo actu producere, sive causare in Deo, sive (quod idem est) actio, quâ Deus agit ad extra, non potest non esse ad extra. Tum etiam quia, ut constat ex disput. de actione creativâ, S. Thomas expressè asserit, actionem creativam activè sumptam, non distingui ab ipso Deo; ut constat ex 2. Sentent. distinct. 1. artic. 2. & ex distinct. 39. artic. 3. Ibi: *Dicendum quod creatio potest sumi activè, & passivè: si sumatur activè, cum creatio significet operationem divinam, quæ est essentia ejus, cum relatione quâdam; & sic creatio est substantia divina, &c.*

37. Ex quibus sic efficaciter arguitur. Unde eff. Constat est apud Thomistas, Divum Thomam in eâ fuisse sententiâ, ut Deus omnia creaverit, & operatus fuerit per intellectum & voluntatem, per scientiam & volitionem. Sed Magister Angelicus expressè docet, creationem, sive operationem divinam, quâ Deus extra producit, esse ipsam essentiam, sive substantiam divinam: essentia autem, & divina substantia sunt perfectiones necessariæ in Deo, & omnino independentes ab omni effectu, & denominatione contingentis. Ergo ad scientiam necessariam Dei pertinet in actu secundo, & exercitè creaturas producere. Si verò dicatur primum: ergo propter eandem rationem solum erit proprium scientiæ necessariæ, & naturalis in Deo causare creaturas. Patet consequentia. Quia quælibet divina perfectio, utpotè actus purissimus, concedenda est Deo independenter ab omni decreto libero quoad denomi-